

HÉTFORDÍTÓ

Albert Decourtray, Franciaország szókimondó katolikus püspöke pár héttel ezelőtt kerek percc színhámsnak nevezte mindazokat, akik „a kereszténység nevében gyűlöletet szítanak”, és a demokráciát, az emberi jogokat csak a maguk ígéjeként, értékeként „hirdetik”.

Na persze — mondanak egyesek és mások, a legújabb, az arrogáns politika hívei — Franciaország messze van. Nekünk a Kelet-Európa térségében kialakult helyzethez kell igazodnunk.

Nem vitatkozom. Franciaország tényleg messze van.

Különös kérdőív

Nálunk minden másképpen van. Ha pártérdekről van szó, akkor a harc — a vallás ügyeiben is — kíméletlenül válik. Felér a kereszténység nevében meghirdetett gyűlölet szításával. (Gondoljunk csak a legutóbbi, a rádió és a tévé körüli, a vallási műsorok ügyében meghirdetett keresztesháborúra.) De a vallási hovatartozás, mint kötelezően megválaszolandó kérdés, már belopódzott az ilyen-olyan hivatalos iratokba is. Például az MTA Politikatudományi Intézete és a Belügyminisztérium kérdőíveket juttatott el a polgármesterekhez a következő „kíváncsiságokkal”: *Melyik párt tagja ön? Ha egyiké sem, melyikkel szimpatizál, illetve melyikbe lépne be? Vallásos ön? Milyen vallás követője? Netán ateista? Ön mely nemzeti meggyőződésű ember?*

Hogy ez a különösen rosszfűző (mondhatnák: rossz emléké) és államilag kibocsátott

Abban is — ahogy az Élet és Irodalom párizsi tudósításában olvassom —, „*hogy Franciaországban nemcsak az egyház és az állam, hanem a politika és a vallás*” szétválasztása is megtörtént. Példának okáért a parlamenti játszmák szereplőit, sem a jobb-, sem pedig a baloldali pártok vezetőit „*nem fényképezik misére menet vagy a körmenetekben*”. De „*ellenmise, vagy ellenkörmenet rendezésére sem gondol épeszű politikus. Az állam semleges, a vallás magánügy, a magánélet minden elemét tisztelik*”.

kérdőív mennyiben szolgálja „*az önkormányzati döntésekkel kapcsolatos munkát*” — meg nem mondhatom. Csak annyit tudok: ez az új „kartotérendszer” a lehető legdurvább beavatkozás az ember legszemélyesebb belügyeibe... Ehhez képest már igazán semmisség, ha a politikussá vedlett író az ellenzék-re irányított, alpári támadásában rendszerint ezzel kezdi mondogáját: *Iksz és Ypsziilon azelőtt Baumnak vagy Kohnnak nevezetett... Mintegy sandán sugallva, hogy a bírált férfiú avagy hölgy — mivel eredetileg idegen nevet viselt — képes a „legnagyobb aljasságra...” Nemcsak bolsevista, de még zsidó is... Idegen.*

Persze ez a „tétel” — idegengyűlölet — nem új a magyar vagy az európai történelemben. Ahogy Katona Imre írja *A népi előítéletek tér és idő feletti rendszere* című tanulmányában: „*A napjainkban Európa-szerte egyre jobban elharapódzó*

A kongói pigmeusok is?

idegenellenesség korántsem valami új, nem is csak egyes embercsoportokra jellemző

és nem feltétlenül felülről sugallt jelenség... (Tekintet című — függőfolyóirat.)

Ókori előítéletek

A megszépített önarckép, illetve a másokról alkotott torzkép már az ókorban is megtalálható. Az ókori görögök például önmagukat a vízözönt egyedül túlélő, Hellén nevű embertől származtatják, a többieket pedig a szétszórta taláható különböző kövektől. Az óegyiptomihk viszont úgy vélekedtek: őket a jó istenek, a többi népet ellenben a gonosz szellemek te-

remtették. De az önszépítő nárcizmus elemeit megtalálhatjuk *Kínában*, a kongói pigmeusok vagy a bantuk között is... Ami bizonyos — állítja Katona Imre a *Tekintetben* olvasható tanulmányában —, „*a válságos időszak különösen kedveznek a többnyire csak lappangó előítéletek felélénkülésének...*”

Az értékhangsúlyos magyarság

Hasonlóképpen vélekedik **Eörsi István** is az *Időm Gombrowiczsal* című tanulmányában, mely a *Kritika* legfrissebb számában olvasható. Mint írja: „...*Egy átlagos neveltetésű magyar vagy lengyel számára a »magyarság« vagy »lengyeliség« nem pusztán valamiféle történetileg kialakult milyenséget jelent, hanem értékhangsúlyos milyenséget is. Ráadásul ez a minőség többnyire konzervatív színezetű, mert a nemzeti függetlenségért folytatott harc vezetői évszázadokon át az úgynevezett történelmi osztályok, a birtokos nemeselek voltak, akik a nemzeti érdekekkel együtt saját osztályprivilegiumaikat is védelmezték...*” Vagy ha úgy tetszik, miközben harcoltak a *Habsburg-ház* központozító, elnémetesítő törekvései ellen — elutasították a polgárosodás Nyugatról jövő ideológiáját is.

Innen is eredhet — állítja

Eörsi István —, hogy „*az idegen jelző érvek híján önmagában is megbélyegzően hatott. (Ez a mechanizmus mindmáig működik. A nemzeti bölények a bolsevizmust azon az alapon azonosítják a liberalizmussal, hogy mindkettő idegen ideológia.)*”

Visszatérve a bevezetőben emlegetett Albert Decourtray látványos gesztusához; a szókimondó püspök végül is az „idegengyűlöletre” mondott nemet kiáltványában. Mert ne felejtjük: Franciaországban is léteznek Le Pen urak, akik nemcsak a vallást keverik össze saját ideológiájukkal, hanem fennen hirdetik, hogy az „idegent gyűlölni kell”. Mert a „népek, nemzetek, etnikumok keveredése veszélyes”.

Vajon a magyar egyházak mikor határolják el magukat a gyűlölködőktől, azoktól, akik „hamis pénzként” használják a keresztényi jelzőt?

Gantner Ilona